

Průjmové stavy drůbeže v kontextu výstav a hygieny chovu

Výstavy drůbeže jsou důležitou událostí, která chovatelům umožňuje prezentovat kvalitu svého chovu, sdílet zkušenosti a získat zpětnou vazbu od odborníků. Pro samotnou drůbež však může taková akce znamenat narušení jejího běžného životního režimu, zejména pokud jde o krmení a celkovou pohodu. Proto je dobré těmto stavům předcházet.

Změna prostředí, stres z převozu a jiné podmínky na výstavišti mohou negativně ovlivnit zdraví, kondici a vzhled drůbeže. Často se pak může stát, že zvířata onemocní a rozvinou se u nich průjmové stavy. Ty mohou být infekčního i neinfekčního původu.

V domácím prostředí mají zvířata většinou pevně stanovený režim krmení, který je přizpůsoben jejich specifickým potřebám. Krmná dávka zahrnuje přesně vyvážený poměr živin – bílkovin, sacharidů, tuků, vitamínů a minerálů – a je podávána v pravidelných intervalech. Na výstavě však tento režim často nelze udržet. Použité krmivo může být jiné, což u drůbeže zvyklé na domácí stravu vede k zažívacím obtížím, jako je průjem nebo zácpa. Navíc kvůli organizaci výstavy a nutnosti péče o zvířata nemusí být krmení poskytováno ve stejných časech jako doma, což drůbež stresuje. Dalším častým problémem může být omezený přístup k čerstvé vodě. Vedle těchto změn v krmení čelí drůbež také stresu z převozu a nového prostředí. Přeprava na výstavu, hluk, přítomnost cizích zvířat a pohyb mnoha lidí mohou drůbež výrazně stresovat. Důsledkem bývá snížený příjem potravy, oslabení imunity nebo zhoršení vzhledu, například matné perí či apatie, což negativně ovlivňuje jejich celkové hodnocení na výstavě.

Aby se těmto problémům předešlo, je klíčové dodržovat několik opatření. Zvířata je třeba na výstavu postupně připravovat, například zvykáním na menší klece podobné těm výstavním, několik dní předem. Při přepravě by měla být použita vhodná přeprava, která zajistí komfort a dostatečné větrání. Na výstavu je nutné vzít stejné krmivo, na jaké jsou zvířata zvyklá, a zajistit pravidelný přístup k čerstvé vodě. Pokud je to možné, lze využít i přírodní doplňky, například bylinky, které drůbež zklidní.

Po návratu z výstavy by pak měla mít zvířata dostatek času na regeneraci

a návrat do svého běžného režimu. Výstavy drůbeže mohou být pro zvířata velkou zátěží, která ovlivní jejich zdraví a pohodu. Je proto nezbytné se na ně důkladně připravit a zajistit, aby podmínky na výstavě co nejvíce odpovídaly těm domácím. Pouze tak lze minimalizovat riziko negativních dopadů a zajistit, že drůbež bude na výstavě reprezentovat svůj chov v tě nejlepší kondici.

Co je původcem průjmů?

Průjmové stavy u drůbeže jsou častým problémem, který může mít různé příčiny a výrazně ovlivnit zdraví, užitkovost a celkovou pohodu zvířat. Tyto stavy lze rozdělit

na infekční a neinfekční, přičemž obě skupiny mohou mít vážné důsledky, pokud nejsou správně diagnostikovány a léčeny. Pochopení původu průjmů je klíčové pro efektivní zásah a prevenci.

Infekční průjmy jsou způsobeny bakteriemi, viry, parazity nebo houbami. Mezi nejčastější bakteriální příčiny patří salmonelóza, kterou způsobují bakterie rodu *Salmonella*. Ta se projevuje vodnatým průjmem často s příměsí hlenu nebo krve, apatií a dehydratací. Podobně se projevuje kampilobakterií, vyvolaná *Campylobacter jejuni*, která se šíří kontaminovanou vodou nebo krmivem. Dalším běžným původcem je *Escherichia coli*, která

způsobuje kolibacilózu s mazlavým průjmem a úbytkem hmotnosti. Virové infekce, jako infekční bronchitida nebo reovirové infekce, vedou k vodnatým průjmům, často doprovázeným dýchacími problémy. Parazitární infekce, zejména kokcidióza způsobená prvoky rodu *Eimeria*, se projevuje krvavým průjmem a úbytkem hmotnosti, což postihuje zejména mladá zvířata. Průjmové stavy mohou vyvolat také mykotické infekce, například aspergilóza, která souvisí s konzumací plísň kontaminovaného krmiva.

Neinfekční průjmy vznikají z jiných důvodů, často spojených s dietetickými chybami, stresem, intoxikací nebo nevhodnými podmínkami prostředí. Chyby ve výživě, jako je nevyvážené krmivo nebo náhlá změna stravy, mohou způsobit řídkou stolici. Kontaminované krmivo, například plísněmi, může rovněž narušit trávení, i když není přítomen infekční původce. Stres způsobený převozem, změnou prostředí nebo nepřiměřenou manipulací se často projevuje přechodnými průjmy. Intoxikace chemikáliemi, těžkými kovy nebo zbytky pesticidů v krmivu může také vést k závažným zažívacím potížím. Špatná hygiena prostředí, hromadění trusu nebo nevhodná teplota v chovu mohou drůbež stresovat a narušit funkci jejich trávení.

Pro prevenci průjmů je klíčové zajistit kvalitní, vyvážené a čerstvé krmivo, pravidelně čistit krmítka a napáječky a udržovat dobré hygienické podmínky v chovu. Důležité je minimalizovat stres u zvířat vhodnou manipulací a dodržováním optimálních podmínek. Při podezření na infekční příčinu je nutné nemocnou drůbež okamžitě izolovat a kontaktovat veterináře.

1

2

Diagnostika průjmů závisí na zjištění příčiny, což umožní nasazení cílené léčby – antibiotik, antiparazitik nebo antivirotik. U neinfekčních průjmů je obvykle účinná úprava stravy, podpora hydratace a zklidnění střev, například podáváním rýžového odvaru, adsorbentů toxinů, nebo specializovanými přípravky.

V prevenci průjmů hrají roli i přírodní látky. Jsou důležité nejen v prevenci, ale také v nápravě průjmových stavů. Konkrétně se v poslední době jako relevantní diskutují heřmánek, dubová a vrbová kůra. Tyto mohou být účinnými přírodními prostředky při zvládnání průjmových stavů u drůbeže. Jejich léčivé vlastnosti zklidňují podráždění, podporují regeneraci trávicí-

Výstavy drůbeže mohou být pro zvířata velkou zátěží.

ho traktu a pomáhají zmírnit zánět. Tyto byliny lze využít buď samostatně, nebo v kombinaci, aby byl jejich účinek komplexnější. Heřmánek je známý svými zklidňujícími, protizánětlivými a antiseptickými vlastnostmi. Pomáhá snižovat podráždění sliznic a podporuje regeneraci střev. Heřmánkový odvar lze snadno připravit a podávat drůbeži jako doplněk do pitné vody. Připravuje se tak, že se lžička sušeného heřmánku zalije litrem horké vody, nechá se louhovat asi 10 minut a po zchladnutí se podává zvířatům. Tento nálev lze podávat několikrát denně a pomáhá zklidnit trávicí trakt i snižít stres, který může být častou příčinou průjmů.

Dubová kůra je bohatá na třísloviny, které mají svíravý účinek a pomáhají zastavit průjem tím, že snižují sekreci tekutin ve střevech a zklidňují podrážděnou sliznici. Má také antibakteriální vlastnosti, které mohou pomoci omezit infekce způsobené bakteriemi. Odvar z dubové kůry se připravuje vařením jedné polévkové lžice sušené kůry v litru vody po dobu 10–15 minut. Po zchladnutí se odvar přidává do pitné vody nebo podává přímo. Je vhodné ho podávat po dobu jednoho až dvou dnů, aby se průjem zmírnil.

Vrbová kůra, obsahující salicin, přírodní látku podobnou aspirinu, má protizánětlivé a analgetické účinky. Pomáhá zmírnit zánět střev a snižuje bolest spojenou s podrážděním. Stejně jako u dubové kůry se odvar připravuje vařením jedné polévkové lžice kůry v litru vody po dobu 10 minut. Odvar lze také přidávat do pitné vody nebo podávat přímo. V kombinaci s heřmánkem může být vrbová kůra velmi účinná, protože zatímco třísloviny z kůry působí svíravě, heřmánek zklidňuje zánět a podporuje celkové uzdravení. Pro nejlepší výsledky je vhodné tyto přírodní prostředky používat čerstvé a podávat je drůbeži ve správném množství. Odvary by neměly být podávány dlouhodobě, aby nedošlo k narušení rovnováhy střevní mikroflóry. Zároveň je nutné zajistit, aby měla drůbež vždy přístup k čerstvé vodě, protože hydratace je při průjmech klíčová. Pokud však průjem přetrvává déle než několik dní, zhoršuje se nebo je doprovázen vážnými příznaky, jako je apatie, krva-

vý trus či výrazná dehydratace, je nutné vyhledat veterinární pomoc. Tyto přírodní prostředky jsou ideální především jako podpůrná léčba nebo pro zvládnutí mírnějších stavů. Na trhu také existují různé varianty přípravků, které mají potenciál zmírnit dopad výstavního stresu spojený s výkyvy ve výživě. Tím je například přípravek na obrázku, se kterým mám osobní zkušenost.

Další možnosti, jak pomoci drůbeži vypořádat se s výstavou, je vitamín C. Vitamín C (kyselina askorbová) je klíčový antioxidant, který může výrazně pomoci drůbeži zvládnout stres spojený s přepravou, změnou prostředí a vystavením na výstavách. Drůbež není schopna syntetizovat vitamín C ve svém těle v dostatečném množství za stresových podmínek, což může vést k řadě negativních důsledků. Stres způsobený přepravou, změnami prostředí

- 1 Původci průjmových stavů mohou být infekční i neinfekční, často například z podestýlky.
- 2 Hrabavá drůbež je na výkyvy ve výživě citlivější.
- 3 Dietan sol je přípravkem vhodným pro drůbež zatíženou stresem spojeným se změnou výživy, například po výstavě.
- 4 Vodní drůbež zvládá výstavní stres lépe.

nebo manipulací zvyšuje tvorbu volných radikálů v těle drůbeže. Vitamín C neutralizuje tyto volné radikály, čímž chrání buňky a tkáň před poškozením. Tím zlepšuje celkový zdravotní stav a vitalitu zvířat během výstav. Při stresu dochází ke zvýše-

né produkci kortizolu, což může oslabit imunitní systém a způsobit zhoršení chování či snížení výstavního vzhledu. Vitamín C pomáhá regulovat hladiny kortizolu, čímž minimalizuje negativní dopady stresu na organismus. Stres oslabuje imunitní systém, což zvyšuje náchylnost drůbeže k infekcím. Vitamín C posiluje imunitní odpověď tím, že stimuluje produkci bílých krvinek a zvyšuje schopnost těla bojovat proti patogenům. Tím je zajištěno, že zvířata zůstanou zdravá i při zvýšené zátěži. Během stresových situací může dojít k dehydrataci drůbeže. Vitamín C pomáhá zlepšit vstřebávání vody a minerálů, čímž podporuje hydrataci a udržení elektrolytové rovnováhy. Vitamín C se podílí na produkci energie tím, že podporuje funkci mitochondrií, což je klíčové pro udržení aktivity a vitality drůbeže během výstav. Podávání vitamínu C v dávkách 200–500 mg na kilogram krmiva (v závislosti na plemeni a úrovni stresu) během několika dní před a po výstavě může výrazně zlepšit odolnost a zdravotní stav drůbeže. Vitamín C lze podávat ve formě prášku rozpustného ve vodě nebo tekutého roztoku, přičemž je důležité zajistit jeho stabilitu a ochranu před oxidací. K dosažení maximální účinnosti lze vitamín C kombinovat s dalšími antioxidanty, jako je vitamín E nebo selen. Podávání vitamínu C může nejen zlepšit zdravotní stav a odolnost drůbeže, ale také pozitivně ovlivnit jejich vzhled a chování, což je na výstavách klíčové pro hodnocení.

Ing. ONDŘEJ KRUNT, Ph.D.
ČZU, Katedra chovu hospodářských zvířat